

Lombardijen: een wijk met twee gezichten

Als wijkraadsleden wonen we met plezier in Lombardijen; sommigen al lange tijd, sommigen nog maar net, ieder met zijn/haar eigen ervaringen en kijk op wat er aan de hand is. De Veldacademie heeft voor ons gesprekken met bewoners gevoerd over de identiteit van onze wijk. Dat levert het volgende herkenbare beeld op, van een wijk met twee gezichten.

In Lombardijen is het op iedere hoek anders, de wijk heeft vele buurten en straten die allemaal hun eigen kwaliteiten en problemen hebben. Lombardijen bestaat uit verschillende delen met een eigen identiteit. Maar als geheel is Lombardijen een prachtige wijk; bewoners ervaren het als een rustpunt in de stad. In de wijk is veel ruimte en groen, vooral in het hart van Lombardijen: het Spinozapark. Lombardijen voelt aan als een dorp maar heeft wel veel winkels en horeca, vooral aan de Spinozaweg. Op deze plekken kunnen bewoners samenkomen. Die ontmoeting is waardevol in een wijk als Lombardijen waar mensen van verschillende leeftijden en culturen naast en met elkaar wonen. Deze mix aan bewoners wordt als normaal gezien en is volgens bewoners een rijkdom. Lombardijen is altijd een echte familiewijk geweest, generatie op generatie blijft er wonen. En dus groeien er ook veel kinderen op in Lombardijen. Voor hen zijn er dan ook genoeg plekken in de wijk zoals de Speeltuin Pascal, Bouwspeeltuin Maeterlinck, Kinderboerderij de Kooi en het Huis van de Wijk. Bewoners die er opgegroeid zijn voelen een sterke band met de wijk, zien "hun Lombardijen" als thuis en staan klaar voor hun buren.

"Het was een fijne wijk met mix van alleenstaanden minima en gezinnen. ... Ik zou hier weg willen als ik het me kon veroorloven, al was het maar dat ik mijn kind wat beters gun en normaal kan laten buiten spelen."

Bewoner via online vragenlijst

Maar tegelijkertijd is er ook een ander geluid., dat de laatste jaren steeds sterker klinkt. Er wonen steeds meer mensen in de wijk die er eigenlijk niet lang willen wonen. Zij zien de wijk als tussenstop. Zij missen de binding die bewoners die er al lang wonen wel hebben en zij gedragen zich ook anders en zijn minder betrokken. Het beeld van Lombardijen als familiewijk loopt hierdoor gevaar. Dit is niet de enige uitdaging in de wijk. Lombardijen heeft de laatste jaren ook te maken met meer criminaliteit en een soms onprettige sfeer op straat, waardoor bewoners zich minder veilig voelen. Daarnaast zijn veel woningen in (zeer) slechte staat en niet duurzaam gemaakt en zijn de straten in de wijk niet altijd schoon en vaak vol met afval. Actieve buurtbewoners zetten zich in om deze problemen aan te pakken, zoals de Buurtvaders, Buurt Bestuurt comités en het Huurdersplatform. Daarbij werken ze samen met gemeente en andere organisaties uit de wijk.

"Een groene en overzichtelijke wijk. Divers in etniciteit en sociale klasse (positief). Hier en daar verloederd, verpauperd, achtergesteld en gevaarlijk qua drukte en criminaliteit."

Bewoner via online vragenlijst

Meer over de identiteit van Lombardijen in bijlage 1.

Wat is er aan de hand?

Kwetsbaar

Naast de mooie kant is Lombardijen ook een wijk onder druk; een wijk in verandering, een dorpse wijk die steeds meer geconfronteerd wordt met stedelijke problematiek. De bevolkingssamenstelling verandert, er wonen steeds meer mensen in kwetsbare situaties bij elkaar in de verouderde sociale woningvoorraad, er worden drugsverslaafden en vluchtelingen opgevangen en er wonen arbeidsmigranten. Daarmee is Lombardijen een wijk geworden die in de beleving van de bewoners die er lang wonen de laatste jaren sterk achteruitgaat en waar urgent aandacht nodig is voor veiligheid, de woningvoorraad en de staat van de openbare ruimte.

In de Homerus- en Molièrebuurt wonen steeds meer kwetsbare mensen bij elkaar. Hier staan (te) veel kleine en goedkope woningen bij elkaar. Steeds meer mensen die moeite hebben het hoofd boven water te houden en hun weg in de samenleving niet weten te vinden of zelfs al kwijt zijn vinden hier nog een huis. Taalachterstand, armoede en schulden zijn grote problemen. Kinderen hebben daardoor veelal een moeilijke start in hun leven en uiteindelijk minder kansen. Veel jongeren/jongvolwassenen hebben geen startkwalificatie. Bewoners zien jongeren op straat 'die de dienst uitmaken' en ook dat andere jongeren voor criminele activiteiten worden geronseld. Als je geen grote zorgen hebt over je eigen leven, dan maak je je wel zorgen over de buurt die achteruit gaat.

Maar ook in de andere buurten (Karl Marx en Zeno-Plato) wordt een achteruitgang van de leefbaarheid ervaren in vervuiling, parkeeroverlast en toenemende anonimiteit. Ook hier hou je je adem in, als je burens verhuizen. En haal je pas weer opgelucht adem, als de nieuwe burens mee blijken te vallen.

Bewoners van Lombardijen voelen zich niet gezien, gehoord en gekend in de complexe problematiek van de wijk. Velen vinden dat Lombardijen het afvoerputje van Rotterdam is. Een plek ver van het centrum en de Coolsingel, waar je niet teveel aandacht aan hoeft te besteden, maar je verslaafden en vluchtelingen kunt opvangen en een recyclingbedrijf kunt vestigen dat elders overlast veroorzaakt.

Ernstige incidenten

In de nacht van de jaarwisseling van 2020-2021 werd Lombardijen opgeschrikt door een aantal ernstige vuurwerkbommen. Twee scholen, woningen, auto's, het gemeentelijk kantoortje en een politiebuis waren doelwit van vuurwerkexplosies en werden ernstig beschadigd. Het bevestigde het beeld dat Lombardijen een wijk is met grote problemen. De afgelopen jaren zijn er meerdere ernstige geweldsincidenten geweest met grote impact op het veiligheidsgevoel van bewoners.

Slechte scores

Dat Lombardijen een wijk is met grote problemen zien we ook terug in de cijfers. Lombardijen scoorde in het wijkprofiel van 2022 slecht. We zien vooral dat bewoners de veiligheid, de buitenruimte en het samenleven laag waarderen. Zo laag dat de wijk nu inderdaad hoog op de verkeerde lijstjes staat.

Bewoners benaderen de gemeente vooral over parkeeroverlast, de buitenruimte, financiële problemen en veiligheid. Daarnaast geven bewoners veelal te horen weinig vertrouwen te hebben in de overheid en de politiek, en instanties en organisaties uit de wijk. De meldingsbereidheid is laag; men voelt zich onveilig om te melden.

Meer over de cijfers van Lombardijen in bijlage 2 (De Staat van de Wijk).
Meer over de meldingen in bijlage 3 (Signalen uit de Wijk).

Wat moet er gebeuren in en met Lombardijen?

De zwakke punten van Lombardijen zitten in de eenzijdige en verouderde sociale woningvoorraad met veel kwetsbare bewoners met forse problematiek, een wat sleetse buitenruimte, drukke wegen dwars door de wijk (Spinozaweg, Pascalweg en Molenvliet) en een relatief goedkope particuliere woningvoorraad die zich leent voor verkamering of huisvesting van arbeidsmigranten. Er zijn veel zorgen bij bewoners over hun eigen toekomst en /of de toekomst van de wijk.

De sterke kant zit in de ruimte die er is, het Spinoza- en Bijenpark, de sport- en speelvoorzieningen, een station dichtbij en de werkgelegenheid in de nabijheid. Bovendien kent Lombardijen veel actieve bewoners. Vrijwilligers organiseren activiteiten in de wijk en organiseren regelmatig evenementen. Bewoners zijn vaak bereid om elkaar te helpen.

Wat ons betreft vraagt Lombardijen om een integrale en intensieve aanpak voor nu en voor later. Om de problemen van vandaag aan te pakken verwachten we een actieve aanwezigheid en een actief optreden van gemeente, woningcorporatie, politie, welzijnsorganisatie en andere partners.

Het gaat er om bewoners met problemen in beeld te hebben en ze de juiste hulp en ondersteuning te bieden. En zoveel als mogelijk armoede en schulden te voorkomen. Dat moet ook bijdragen aan het kansrijker opgroeien van kinderen met uiteindelijk meer jongeren met een goede startkwalificatie., zinnige dagbesteding en/of duurzaam inkomen. Voor jongeren vinden we extra aandacht noodzakelijk, ook in de vorm van een eigen plek in de wijk, een jongerenhub.

Voor alle buurten geldt dat het woongenot en de leefbaarheid (schoon, heel en veilig) moet worden verbeterd. Prettig wonen geldt net zo goed voor de Dantestraat als voor de Pascalweg, de Zenostraat en de Karl Marxstraat. Het Spinozapark zou veel meer de centrale plek moeten zijn in de wijk, waar bewoners uit alle buurten graag komen en elkaar ontmoeten.

Maar de kern is de grote concentratie van kleine en goedkope sociale woningen, waardoor in de loop der jaren de problemen zich hebben opgestapeld. Wat hier in 10 -15 jaar is ontstaan lossen we niet van vandaag op morgen op. Dit vraagt om een ingrijpende aanpak, primair in de Homerus- en de Molièrebuurt. Die buurten moeten wezenlijk worden veranderd door het bouwen van andere type woningen, vooral waar nu verouderde en (te) kleine huizen staan. Tegelijkertijd moet er natuurlijk ingezoomd worden op behoeften en problemen van bewoners en het veiligheidsgevoel worden verbeterd. Wij volgen de ontwikkelingen hierin op de voet.

Met dit wijkakkoord en de acties uit het jaaractieprogramma willen we hieraan bijdragen.

Meer sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen in bijlage 4.

Wensen uit Lombardijen

Via onze persoonlijke contacten in de wijk en via Zeewaardig om ook anderen te bereiken, hebben wij bij bewoners geïnventariseerd welke onderwerpen zij belangrijk vinden voor de wijk en voor het wijkakkoord. Ook veel kinderen en jongeren hebben hier aan meegedaan.

Dit hebben we verwerkt tot vijf doelen die wij voor Lombardijen belangrijk vinden. Bij elk doel hebben wij drie concrete resultaten benoemd die we voor onze wijk willen bereiken. Het gaat om de volgende doelen en resultaten.

1. Een gezonde en opgeruimde buitenruimte
 - De wijk ziet er netjes uit; minder rommel op straat of vuil naast de container
 - Fijne en veilige sport- en speelplekken
 - Minder parkeeroverlast
2. Minder armoede op korte en lange termijn
 - Extra hulp voor bewoners die dat nodig hebben
 - Kinderen die leven in armoede worden ondersteund
 - Voorkomen van armoede waar mogelijk
3. Prettig wonen met elkaar
 - Bewoners zijn trots
 - Een gemêleerde wijk
 - Hedendaagse woningen
4. Waar bewoners zich veilig en gehoord voelen
 - Bewoners voelen zich veilig
 - Overheidsinstanties makkelijk bereikbaar
 - Paden en wegen zijn veilig, toegankelijk en goed begaanbaar
5. Waar voor iedereen wat te doen is
 - Er is levendigheid op straat
 - Er is voor jongeren genoeg te doen om zich te vermaken, te ontwikkelen en geld te verdienen
 - Plek voor activiteiten

Deze doelen en resultaten zijn in het Jaaractieprogramma 2023 uitgewerkt in concrete acties. Wat we willen bereiken is door onze partner Zeewaardig gevisualiseerd en weergegeven in één tekening per doel.

Het Jaaractieprogramma Lombardijen in bijlage 5.
De tekeningen behorend bij onze doelen vind je in bijlage 6.

Doorlopende inzet en aanpak

In de periode 2018-2022 zijn een aantal bijzondere aanpakken van start gegaan. Een aantal daarvan lopen ook nog door in de komende jaren. Het gaat dan om de volgende zaken.

De Homerus- en Molièrebuurt zijn onderdeel van de verkenning Veerkrachtige wijken. Hierin wordt gezocht naar verbetering van de leefbaarheid door de veerkracht van bewoners te verhogen. Overlast en onveiligheid worden verminderd door bewoners die naar elkaar omkijken en door de juiste inzet van professionals.

Naar aanleiding van de vuurwerkincidenten tijdens de jaarwisseling 2020/2021 is er een Plan van Aanpak opgesteld om de belangrijkste problemen aan te pakken. Het Plan van Aanpak wordt in het eerste kwartaal 2023 gemonitord. Qua acties en maatregelen is er overlap met het wijkakkoord.

Sinds 2020 wordt er door Havensteder en Synchron nagedacht over de toekomst van de sociale woningvoorraad en de wijk. De Gemeente verkent de mogelijkheden van de omgeving van station Lombardijen voor het bouwen van extra woningen. In samenwerking wordt nu aan een integraal plan voor de toekomst van Lombardijen (2040) gewerkt.

Participatie bij stedelijke opgaven

Als wijkraad verwachten we dat bij elke opgave in onze wijk waarmee onze bewoners te maken (kunnen) krijgen vooraf door de gemeente worden geïnformeerd. En dan voeren we graag het gesprek hoe we ervoor zorgen dat de bewoners van Lombardijen daarop hun invloed kunnen hebben.

Om dit te maximaliseren dagen we de gemeente uit om vooral in gesprek te gaan over de problemen die men met de stedelijke opgaven wil aanpakken. Wij denken dat dat veel effectiever is dan het in gesprek gaan over de reeds bedachte oplossingen. Door met bewoners als direct betrokkenen de problemen te bespreken, komen er dikwijls oplossingen tot stand die net zo effectief zijn en minder impact voor de bewoners hebben. Daar zien wij een mogelijke win-win met van Wijk aan Zet.

Meer in bijlage 7 Overzicht van stedelijke opgaven per cluster.

Bijlagen:

1. Wijkidentiteit Lombardijen
2. De Staat van de Wijk
3. Signalen uit de wijk
4. Sterkte-/zwakte analyse
5. Jaaractieprogramma Lombardijen 2023
6. Illustraties van de 5 doelen voor Lombardijen
7. Stedelijke opgaven